

Vastuvõtmise kuupäev : 16/12/2025

Anonüümseks muudetud versioon

Tõlge

C-691/25 – 1

Kohtuasi C-691/25

Eelotsusetaotlus

Saabumise kuupäev:

30. oktoober 2025

Eelotsusetaotluse esitanud kohus:

Østre Landsret (Taani)

Eelotsusetaotluse kuupäev:

22. oktoober 2025

Hagejad:

AB

BT

VF

KO

RS

Kostja:

Lægernes Pension – pensionskassen for læger

**ØSTRE LANDSRET (IDAPIIRKONNA APELLATSIOONIKOHUS,
TAANI)**

22. oktoobril 2025 tehtud

KOHTUMÄÄRUS

ET

[...]

AB,

BT,

VF,

KO ja

RS

[...]

vs.

Lægernes Pension – pensionskassen for læger

[...]

Sissejuhatus

- 1 Østre Landsret otsustas esitada Euroopa Liidu Kohtule ELi toimimise lepingu artikli 267 teise lõigu alusel koostoimes selle artikli esimese lõiguga järgmised eelotsuse küsimused:

- 1) Kas Euroopa Parlamendi ja nõukogu 5. juuli 2006. aasta direktiivi 2006/54/EÜ (meeste ja naiste võrdsete võimaluste ja võrdse kohtlemise põhimõtte rakendamise kohta tööhõive ja elukutse küsimustes) artikli 9 lõike 1 punkti h esimene osa, mille kohaselt ei ole hüvitiste erinevate tasemete kindlaksmääramine vastuolus võrdse kohtlemise põhimõttega, kui määratud sissemakse suurusega pensioniskeemi puhul on vaja arvestada kindlustusmatemaatilisi tegureid, mis on meeste ja naiste jaoks erinevad, on vastuolus meeste ja naiste võrdse kohtlemise põhimõttega ning seega kehtetu ning kui jah, siis alates mis kuupäevast?
- 2) Kui vastus esimesele küsimusele on eitav, siis kas 5. juuli 2006. aasta direktiivi 2006/54/EÜ artikli 9 lõike 1 punkti h esimest osa tuleb tõlgendada nii, et sellega on vastuolus määratud sissemaksega kutsealane pensioniskeem, nagu on kõne all põhikohtuasjas, kus enne 1. juulit 1999 pensioniskeemiga liitunud isikute hüvitised arvutatakse soo alusel?
- 3) Kui vastus esimesele küsimusele on jaatav, siis kas määratud sissemaksega kutsealase pensioniskeemi alusel makstavad pensionihüvitised, nagu on kõne all põhikohtuasjas, on tasu Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 157 tähenduses?

Vaidlus põhikohtuasjas ja asjaolud

- 2 Põhikohtuasi puudutab küsimust, kas kostja Lægernes Pension tegutses õigusvastaselt, kasutades viie hageja pensioniõiguste arvutamisel soopõhist kindlustusmatemaatilist alust. Lisaks puudutab see küsimust, kas Lægernes Pensioni pensioniskeemi praegused eeskirjad, mille kohaselt tehakse pensioni sissemakseid skeemi, kasutades meeste ja naiste jaoks erinevat arvutamise alust, on vastuolus võrdselt kohtlemist käsitlevate riigisiseste õigusnormidega, millega rakendatakse liidu õigust, ning seega kehtetud.
- 3 Viis hagejast arsti, kes kõik on naised ja Lægernes Pensioni liikmed, esitasid Lægernes Pensioni vastu nõuded hüvitise maksmiseks ja selle tuvastamiseks, et nende õigust võrdselt kohtlemisele, mis tuleneb Taani seadusest võrdselt kohtlemise kohta kindlustusvaldkonnas, rikuti nende pensioniskeemide puhul soopõhise kindlustusmatemaatilise aluse kasutamisega, ning et Lægernes Pensioni pensioniskeemi eeskirjade säte soopõhise arvutamise alusel sissemaksete tegemise kohta on kehtetu.
- 4 Lægernes Pension on arstidele mõeldud Taani pensionifond. Lægernes Pension on asutatud 1946. aastal ja umbes 90% kõikidest Taani arstidest on selle liikmed. 2022. aasta lõpus oli Lægernes Pensionil ligikaudu 50 000 liiget, kellest ligikaudu 38 000-l ei olnud veel õigust pensionile. Lægernes Pension on kõrvalpensionifond (*lateral pension fund*), mis kuulub kindlustustegevuse seaduse (Lov om forsikringsvirksomhed) kohaldamisalasse ja mille üle teostab järelevalvet Taani finantsinspektsioon (Finanstilsynet). Lægernes Pensioni eesmärk on tagada, et selle liikmed saavad pensioni, kui nad jõuavad pensioniikka või neil tekib puue, ning et nende surma korral on õigus toitjakaotuspensionile. Lægernes Pension kuulub selle liikmete.
- 5 Kõik hagejad võeti Lægernes Pensioni liikmeks enne 1. jaanuari 1998 Taani Arstide Liitu (Lægeforeningen) kuuluvate ühenduste ja Taani viie piirkonna huviorganisatsiooni Taani Piirkonnad (Danske Regioner) vahel sõlmitud kollektiivlepingu alusel vastavalt kohustuslikele töösuhete süsteemidele seoses nende arstitööga. Hagejate pensionissemaksed tehakse kollektiivlepingu kohaselt Lægernes Pensioni määratud sissemaksega skeemi.
- 6 Nende liikmete pensioniskeem, kes võeti sarnaselt hagejatele Lægernes Pensionisse vastu enne 1. jaanuari 1998, põhineb soolisel eristusel. Skeem hõlmab vanadus-, invaliidsus- ja orvupensionini ning surma korral lesepensionini. Teatud tingimustel võivad kindlustatud isikud otsustada lesepensionini kasuks või sellest loobuda. Kui lesepensionist loobutakse, makstakse surma korral enne pensionile jäämist välja väiksem ühekordne summa.
- 7 Kui soopõhistes pensioniskeemides lesepensionist ei loobuta, on naiste iga-aastane vanaduspension suurem kui meestel. Kui lesepensionist loobutakse, on naiste iga-aastane vanaduspension väiksem kui meestel. Selle põhjuseks on asjaolu, et nende pensioniskeemide puhul, mis ei hõlma lesepensionini, makstakse

liikmele välja ainult eluaegne pension ja sellega seoses võetakse arvesse asjaolu, et naised saavad pensioni rohkematel aastatel kui mehed, eelkõige sellepärast, et naiste oodatav eluiga on meeste omast pikem (vt ka punkt 12). Kui skeemiga kaasneb lesepension, võetakse arvesse ka abikaasa vanust, eeldatavat sugu ja oodatavat eluiga. Lægernes Pension kasutab arvutuste tegemiseks omaenda statistilisi andmeid (vt punkt 15).

- 8 Lægernes Pensionil on umbes 9500 mees- ja 5600 naissoost liiget, kelle pension arvutatakse soo alusel. Nende hulgast on lesepensioniga skeem umbes 6400 mehel ja 2800 naisel. Ligikaudu 3100 mehel ja 2800 naisel on skeem, mille puhul nad loobusid lesepensionist.
- 9 Kõik hagejad on lesepensionist loobunud.
- 10 Põhikohtuasjas kõne all olev pensioniskeem on määratud sissemaksega kutsealane skeem (tariifiskeem), milles pensionikohustus arvutatakse matemaatiliselt skeemi makstud summa alusel. Hagejad on oma töösuhte tõttu seaduslikult kohustatud olema Lægernes Pensioni liikmed. Pärast soopõhise pensioniskeemiga liitumist said hagejad tagatised tehtud sissemaksetel põhinevate tulevaste väljamaksete suuruse kohta, mis arvutati liitumise ajal kehtinud aluse põhjal. Tagatistest nähtub, et arvutamise alus on soopõhine ja et hagejaid teavitati igal aastal arvutamise alusest.
- 11 Lægernes Pensioni soopõhiste pensionilepingute arvutamise aluses võetakse arvesse mitmeid soopõhiseid tegureid, mis on kindlaks määratud statistiliste andmete põhjal. Soopõhised tegurid on oodatav eluiga, oodatav invaliidsuse määr, abikaasa eeldatav sugu, vanus ja eluiga ning laste eeldatav arv ja nende vanus. Seega, erinevalt sooneutraalsusel põhinevatest pensioniskeemidest kohaldatakse meeste ja naiste puhul erinevaid eeldusi.
- 12 Lægernes Pensioni naisliikmete oodatav eluiga on pikem kui meestel. Sel põhjusel on iga-aastane pensionihüvitis, nagu eespool mainitud, väiksem nende naissoost kindlustatute puhul, kellel on pensioniskeem, mille raames on nad lesepensionist loobunud. Skeemide kohta, kus lesepensionist ei ole loobutud, kehtib vastupidine olukord. Nendes skeemides kasutatakse abikaasa kindlustamiseks suuremat osa meeste pensionimaksetest, kuna meeste oodatav eluiga on lühem ja nad on tavaliselt abielus nooremate naistega, kellel on ka pikem oodatav eluiga.
- 13 Kui kasutatakse soopõhiseid pensioni aluseid, mis määratakse kindlaks meeste ja naiste statistiliste analüüside põhjal, ning analüüsid osutavad erinevustele oodatavas elueas ja puude esinemissageduses, on meestele ja naistele makstavad iga-aastased pensionid erinevad.
- 14 Soopõhise aluse kasutamise korral ei toimu meeste ja naiste vahel ümberjaotamist nagu siis, kui kasutatakse sooneutraalset alust. Sooneutraalse aluse kasutamise korral saavad naised oma elu jooksul rohkem pensioni kui mehed.

- 15 Statistilised arvutused tehakse Lægernes Pensioni kõiki liikmeid käsitleva teabe põhjal.

Taani õigus

Seadus meeste ja naiste võrdse kohtlemise kohta seoses kindlustuse, pensioni ja sarnaste hüvitistega (Lov om ligebehandling af mænd og kvinder i forbindelse med Forsikring, pension og lignende ydelser)

- 16 Kõnealust pensioniskeemi reguleeritakse muu hulgas seadusega meeste ja naiste võrdse kohtlemise kohta seoses kindlustuse, pensioni ja sarnaste hüvitistega (edaspidi „kindlustusvaldkonda käsitlev võrdse kohtlemise seadus“).
- 17 Kindlustusvaldkonda käsitleva võrdse kohtlemise seaduse (7. mai 2025. aasta konsolideeritud tekst nr 458) § 7 lõikes 1 on sätestatud:

„Kutsealastes sotsiaalkindlustusskeemides on keelatud otsene või kaudne sooline diskrimineerimine, eriti seoses järgmisega:

...

3) skeemidest tulenevad õigused ja kohustused, ...“

- 18 Kindlustusvaldkonda käsitleva võrdse kohtlemise seaduse § 8 lõikes 1 on sätestatud:

„Kui lõigetest 2–5 ei tulene teisiti, ei või kutsealased sotsiaalkindlustusskeemid sisaldada sätteid soolise diskrimineerimise kohta sissemaksete ja väljamaksete kindlaksmääramisel ja arvutamisel.“

- 19 Lisaks on kindlustusvaldkonda käsitleva võrdse kohtlemise seaduse § 8 lõikes 2 sätestatud:

„Liikmete puhul, kes võeti enne 1. juulit 1999 vastu kutsealastesse sotsiaalkindlustusskeemidesse, kus hüvitised arvutatakse eelnevalt kindlaks määratud sissemaksete alusel, võivad meeste ja naiste väljamaksed olla erinevad, kui arvutamine põhineb kindlustusmatemaatilistel teguritel, mis on meeste ja naiste jaoks erinevad. Tööandjate sissemakseid nendesse skeemidesse võib kindlaks määrata meeste ja naiste jaoks erinevalt, tingimusel et see viib meeste ja naiste väljamaksete taseme ühtlustamiseni.“

- 20 Need sätted kehtestati 25. veebruari 1998. aasta seadusega nr 134, mis jõustus 1. märtsil 1998.
- 21 Selle seaduse ettevalmistavates materjalides esitatud üldiste märkuste kohaselt (vt 30. oktoobri 1997. aasta seaduseelnõu nr L 54):

„Sissejuhatus

Selle seaduseelnõu eesmärk on tagada meeste ja naiste võrdne kohtlemine kutsealastes pensioniskeemides ning sellega seoses rakendada nõukogu 24. juuli 1986. aasta direktiivi 86/378/EMÜ meeste ja naiste võrdse kohtlemise põhimõtte rakendamise kohta kutsealastes sotsiaalkindlustusskeemides, mida on muudetud nõukogu 20. detsembri 1996. aasta direktiiviga 96/97.

Algse direktiivi ülevõtmist uuris 1989. aasta kevadel tööstusministri loodud pensionide ülekandmise komisjon, kes avaldas 11. oktoobril 1991 aruande nr 1228 meeste ja naiste võrdse kohtlemise kohta pensionide valdkonnas.

...

1. Sooneutraalne alus

Taani pensioniskeemid on kas määratud sissemaksega skeemid või määratud väljamaksega skeemid. Määratud sissemaksega skeemid on skeemid, mille puhul lepitakse pensionifondi makstavad määratud sissemaksed kokku töösuhte raames.

Määratud väljamaksega skeemide puhul on tööandja kohustatud tegema sissemakseid lisaks töötaja sissemaksetele, nii et töötajale tagatakse teatud summas pensionihüvitised, mis on sageli protsent lõplikust töötasust. Määratud sissemaksega skeemid on Taani tööturul kõige levinum pensioniskeemi liik. Direktiivi kohaselt võib pensioni sissemaksete ja hüvitiste arvutamisel kasutada meeste ja naiste puhul erinevaid kindlustusmatemaatilisi tegureid (keskmine oodatav eluiga ja invaliidsuse määr).

Kui neid erinevaid kindlustusmatemaatilisi tegureid kohaldatakse määratud sissemaksega skeemide suhtes, võivad pensionihüvitised olla meeste ja naiste puhul erinevad. Kui kindlustusmatemaatilisi tegureid kohaldatakse määratud väljamaksega skeemide suhtes, on tööandja sissemaksed meeste ja naiste puhul erinevad.

Seaduseelnõus tehakse ettepanek, et seaduseelnõuga hõlmatud skeemide tulevaste liikmete puhul peavad meeste ja naiste sisse- ja väljamaksed olema ühesugused. Sellepärast tuleb sisse- ja väljamaksete arvutamisel kasutada sooneutraalset alust. Tulevikus ei saa aluseks võtta meeste ja naiste erinevat oodatavat eluiga ning kasutada puude erinevate sisse- või väljamaksete põhjendamiseks erinevaid keskmisi määrasid.

Naised elavad keskmiselt kauem kui mehed, mistõttu on naiste vanaduspension kallim, samas kui lesepension on meestele kallim kui naistele. Sooneutraalse aluse kasutamine võib kaasa tuua rahaliste vahendite teatava ümberjaotamise ühelt soolt teisele, olenevalt meeste ja naiste

osakaalust individuaalses skeemis ja väljamakse valemist, st vanadus-, invaliidsus-, lese- ja orvupensionide suurusest.

Paljude vanemate skeemide puhul kasutatakse siiski väljamakse valemit, mille puhul on suuresti ebaoluline, kas kasutatakse sooneutraalset või -põhist alust. Lisaks kasutatakse enamikus uutes süsteemides sooneutraalset alust.

Põhjus, miks olemasolevate liikmete puhul ei kehtestata kohustust kasutada sooneutraalset alust, seisneb asjaolus, et need liikmed on juba saanud tagatise teatud suurusega tulevaste väljamaksete maksmise kohta sissemaksete alusel, mis lepiti kokku, kui nad skeemiga liitusid. Sellised tagatised on õiguslikult siduvad ja seetõttu ei saa neid vähendada, mis oleks mõne liikme puhul tulemuseks, kui juba sõlmitud lepingute suhtes kehtestataks sooneutraalse aluse kasutamise kohustus.

...

5. Seos ELi õiguse ja teiste riikide õigusaktidega selles valdkonnas. Seaduseelnõuga rakendatakse nõukogu 24. juuli 1986. aasta direktiivi 86/378/EMÜ, mida on muudetud nõukogu 20. detsembri 1996. aasta direktiiviga 96/97/EÜ. Direktiiv sisaldab miinimumsätteid võrdse kohtlemise kohaldamisala kohta ja selles sätestatakse seoses töötajatega asutamislepingu artikli 119 mõju töösuhte kontekstis kokku lepitud pensionidele. Seaduseelnõu § 8 lõikes 1 minnakse miinimumsätetest kaugemale, nähes tulevaste pensioniskeemide liikmete suhtes ette sooneutraalse aluse kasutamise. Direktiivi artikli 6 lõike 1 punktide h ja i kohaselt on lubatud kasutada kindlustusmatemaatilisi tegureid, mis on meeste ja naiste jaoks erinevad.

Nõukogu direktiiv 86/378/EMÜ tuli üle võtta 30. juuliks 1989, kuid kui pärast mitut Euroopa Liidu Kohtu otsust selgus, et direktiivi teatavad sätted on asutamislepinguga vastuolus ja mõne muu sätte suhtes tekkisid kahtlused, otsustas Taani (komisjoni nõusolekul) oodata ära selgitused nende küsimuste kohta ja vajaliku muutva direktiivi vastuvõtmise. Nõukogu direktiiv 96/97/EÜ tuli üle võtta 1. juuliks 1997, ent kuna see võeti vastu alles 20. detsembril 1996, teatas Taani tol ajal, et seda ei ole võimalik Taanis üle võtta enne 1997. aasta lõppu. See ei mõjuta siiski kaitse taset Taanis, kuna Taani pensionisüsteemid vastavad direktiivi miinimumsätetele.

Seaduseelnõu ja direktiiviga reguleeritakse seda, kuidas tööandja sotsiaalkindlustusskeeme võib korraldada, kuid need ei sisalda eeskirju pensionitoodete kohta, mida pensioniasutused võivad muidu pakkuda. Elukindlustusseltside ja kõrvalpensionifondide puhul reguleeritakse seda küsimust elukindlustusdirektiividega. Direktiivi kohaldamisalast välja jääv elukindlustus ja pensionikindlustus, nagu erapensioniskeeme reguleeriva seaduse eelnõu, nõuaks elukindlustusdirektiivide muutmist.“

Lægernes Pensioni pensioniskeemi eeskirjad

22 Lægernes Pension on sõltumatu institutsioon, mis allub riiklikule järelevalvele ja mille tegevust reguleerib põhikiri, mis on vastu võetud üldkoosolekul, millest võtsid osa Lægernes Pensioni liikmed.

23 2020. aasta aprilli üldkoosolekul vastu võetud Lægernes Pensioni põhikirja artikli 5 lõikes 1 on sätestatud:

„Liikmete õigused ja kohustused sätestatakse pensioniskeemi eeskirjades.“

24 Kohtuasja seisukohast asjakohased pensioniskeemi eeskirjad on enne 2023. aastat liitunud liikmete pensioniskeemi käsitlevad eeskirjad.

25 Pensioniskeemi eeskirjade artikli T1 lõikes 1 on sätestatud:

„Arstid ja arstiüliõpilased võetakse pensionifondi liikmetena vastu, kui neid saab määrata ühte järgmisest neljast kategooriast:

1) töötajad, kes on hõlmatud Taani Arstide Liidu või mõne selle fraktsiooni või tunnustatud organisatsioonide või Taani Meditsiiniüliõpilaste Liidu sõlmitud kollektiivlepinguga või mõne muu lepinguga, milles nähakse ette pensionifondiga liitumise kohustus;

2) töötajad, kes töötavad ametikohtadel, kus töötingimustega nähakse ette, et arst on kohustatud liituma pensionifondiga ning et seda kohustust ei saa ilma pensionifondi nõusolekuta muuta;

3) füüsilisest isikust ettevõtjad, kes on hõlmatud kollektiivlepinguga, milles nähakse ette kohustus liituda pensionifondiga.

...“

26 Lisaks on pensioniskeemi eeskirjade artikli TI lõigetes 5–7 sätestatud:

„5. Pensioni sissemaksed tehakse skeemi, mis kasutab soopõhist arvutamise alust, välja arvatud juhul, kui pensioniskeemi eeskirjades või kollektiivlepingus või muus lepingus, mille alusel pensionimakseid tehakse, on sätestatud, et pensionimaksed tuleb maksta skeemi sooneutraalsel alusel.

6. Pensioni sissemaksed, mis tuleb teha kollektiivlepingu või muu YLi [Yngre Læger (Nooremarstid)] sõlmitud lepingu alusel (vt lõike 1 punkt 1), makstakse alates 1. jaanuarist 1998 vastu võetud uute liikmete puhul skeemi sooneutraalsel alusel (vt lõige 5).

7. Lõike 1 punktide 1–3 alusel tehtavad pensioni sissemaksed tehakse liikmete puhul, kes liitusid 1. juulil 1999 või hiljem, sooneutraalsesse skeemi (vt lõige 5).“

Liidu õigus

- 27 Käesoleva kohtuasja asjakohane õiguslik alus ELi õiguses on aluslepingu säte võrdse kohtlemise kohta Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklis 157 (endine artikkel 141) ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu 5. juuli 2006. aasta direktiiv 2006/54/EÜ (millega asendati direktiivid 86/378/EMÜ ja 96/97/EÜ) meeste ja naiste võrdsete võimaluste ja võrdse kohtlemise põhimõtte rakendamise kohta tööhõive ja elukutse küsimustes. Direktiivide 86/378/EMÜ ja 96/97/EÜ endine artikli 6 lõike 1 punkt h on nüüd sätestatud direktiivi 2006/54/EÜ artikli 9 lõike 1 punktis h, mis on sõnastatud järgmiselt:

„Artikkel 9

Diskrimineerimise näited

1. Võrdse kohtlemise põhimõttega vastuolus on sätted, mis lähtuvad kas otseselt või kaudselt soolisest kuuluvusest, selleks et:

...

- h) kindlaks määrata hüvitiste erinev tase, välja arvatud määratud sissemaks suurusega pensioniskeemi puhul, kui on vaja arvestada kindlustusmatemaatilisi tegureid, mis on meeste ja naiste jaoks erinevad; ...“

Põhikohtuasja poolte argumendid

- 28 Hagejatest arstid väidavad esimese võimalusena, et neid on sooliselt diskrimineeritud, kuna pensionifond võttis võrdse tasustamise põhimõtet käsitlevat ELi toimimise lepingu artiklit 157 rikkudes oma pensionide arvutamisel aluseks soopõhised kindlustusmatemaatilised tegurid, või teise võimalusena, et diskrimineerimine on vastuolus ELi õiguses sätestatud võrdse kohtlemise üldpõhimõttega, mis on ette nähtud muu hulgas Euroopa Liidu põhiõiguste harta artiklites 21 ja 23.
- 29 Teiseks väidavad hagejad, et pensionifond rikkus nende õigust võrdsele kohtlemisele, kuna fond ei võtnud pärast 1. juulit 1999 piisavaid meetmeid, vältimaks nii palju kui võimalik nende soo alusel ebasoodsamasse olukorda seadmist, näiteks kaasates tulevased sissemaksed sooneutraalsel alusel, makstes lisatasu sooneutraalsel alusel või vähendades muul viisil sooga seotud erinevusi pensioniskeemides, mis kehtivad enne 1. juulit 1999 Lægernes Pensioniga liitunud liikmete kohta.
- 30 Viimasena väidavad hagejad esimese võimalusena, et pensionifondi pensioniskeemi eeskirjade artikli T1 lõige 5 on kehtetu, kuna kindlustusvaldkonda käsitleva võrdse kohtlemise seaduse § 8 lõige 2, mis lubab kasutada soopõhist arvutamise alust, põhineb direktiivi 2006/54/EÜ artikli 9 lõike 1 punktil h, mis on hagejate väitel kehtetu. Sellega seoses väidavad hagejad, et kindlustusvaldkonda

käsitleva võrdse kohtlemise seadust tuleb tõlgendada ilma selle seaduse § 8 lõikes 2 sätestatud erandit kohaldamata.

- 31 Teise võimalusena väidavad hagejad, et pensioniskeemi eeskirjade artikli T1 lõige 5 on kehtetu, kuna see säte eirab asjaolu, et soopõhise arvutamise aluse kasutamine on lubatud üksnes vajalikus ulatuses. Hagejate sõnul ei ole see tingimus täidetud seoses pensioniskeemi sissemaksetega, mis ei mõjuta juba antud pensionitagatist. Seega on pensioniskeemi eeskirjade säte vastuolus direktiivi 2006/54/EÜ artikli 9 lõike 1 punktiga h, mis võimaldab määrata naistele ja meestele erineva hüvitise taseme, „kui on vaja“.
- 32 Lægernes Pension väidab, et pensionifond ei tegutsenud hagejate suhtes ebaseaduslikult, kui kohaldas nende pensioniskeemide suhtes soopõhist kindlustusmatemaatilist alust (vt kindlustusvaldkonda käsitleva võrdse kohtlemise seaduse § 8 lõige 2 ja selle aluseks olevad ELi õigusaktid).
- 33 Ta vaidlustab väite, et määratud sissemaksega pensioniskeemi, nagu hagejate Lægernes Pensioni pensioniskeem, pensionihüvitis on tasu ELi toimimise lepingu artikli 157 tähenduses (vt kohtuasi Barber vs. komisjon (C-262/88) ning *a contrario* Neath (kohtuasi C-152/91) ja Color-oll (kohtuasi C-200/91)). Määratud sissemaksega pensioniskeemidesse tehtavad sissemaksed on tasu, samas kui pensioniasutuse kinnitus oma liikmetele, et ta haldab ja maksab välja vahendeid, on kindlustuslepinguõiguse tagajärg ega ole tasu.
- 34 Sellega seoses märgib Lægernes Pension, et Taanis on pensionisüsteemid enamasti määratud sissemaksega pensioniskeemid, mis tähendab, et töandja kohustus pensionide valdkonnas seisneb üksnes teatud protsendi maksmises töötajate töötasust sõltumatule pensionifondile. Pensioniga seotud kohustused lõppevad töandjal seega siis, kui sissemakse on tehtud. Sellest tulenevalt ei ole töandja andnud ühtegi tagatist selle pensioni suuruse kohta, mida pensionifondiga liitunud isik võib saada. Lisaks ei kanna töandja riski ega mõjuta pensionifondi poolset pensionifondi varade haldamist.
- 35 Peale selle väidab ta, et liidu õigusaktide sätted, mis on Taani õiguses rakendatud kindlustusvaldkonda käsitleva võrdse kohtlemise seaduse § 8 lõike 2 alusel, on kehtivad. Seaduse § 8 lõike 2 õiguslik alus liidu õiguses on jäänud rohkem kui 36 aastaks muutumatuks. Liidu õiguses on tunnustatud võimalust direktiivi 2006/54/EÜ artikli 9 lõike 1 punkti h kohaselt kasutada kindlustusmatemaatilisi tegureid, mis on meeste ja naiste jaoks erinevad. Seisukohta, et direktiivi 2006/54/EÜ artikli 9 lõike 1 punkt h on kehtetu või vastuolus ELi õigusega, ei toeta ei kohtuasi TestAchats (C-236/09) ega kohtuasi X (C-318/13).
- 36 Ta lükkab ümber väite, et meeste ja naiste jaoks erinevate kindlustusmatemaatiliste tegurite kasutamine vastavalt direktiivi 2006/54/EÜ artikli 9 lõike 1 punktile h on vastuolus liidu õiguses sätestatud soolise võrdõiguslikkuse üldpõhimõttega, mis on sätestatud harta artiklites 21 ja 23. Tema

väitel ei ole põhjust arvata, et harta või ELi õiguse võrdse kohtlemise üldpõhimõtted peaksid olema ülimuslikud direktiivi 2006/54/EÜ regulatsiooni suhtes. Lisaks väidab ta, et hartal ei ole õiguslikke tagajärgi Lægernes Pensioni ja hagejate vahel, kuna harta ei oma horisontaalset mõju ning seega ei reguleerita sellega vahetult suhteid eraõiguslike isikute, sealhulgas hagejate ja Lægernes Pensioni vahel. Lisaks ei ole harta artiklid 21 ja 23 Taani ühinemisseaduse kohaselt Taanis otseselt kohaldatavad.

- 37 Direktiivi artikli 9 lõike 1 punkt h võimaldab kindlaks määrata hüvitiste erineva taseme, „kui on vaja arvestada kindlustusmatemaatilisi tegureid, mis on meeste ja naiste jaoks erinevad ...“. Tema väitel puudub nõue, et selliste kindlustusmatemaatiliste tegurite kohaldamine peab sõltuma konkreetsest vajaduse astmest. Objektiivselt võttes on määratud sissemaksega pensioniskeemis, mis põhineb *de facto* meeste ja naiste jaoks erinevate kindlustusmatemaatiliste tegurite kasutamisel, väljamaksete tase praeguste väljamaksete seisukohast tingimata mõlema soo puhul samuti erinev. Ta väidab seetõttu, et direktiivi artikli 9 lõike 1 punkti h ei tule tõlgendada nii, et sellega on vastuolus selline pensioniskeem, nagu on kõne all põhikohtuasjas, mille kohaselt arvutatakse enne 1. juulit 1999 pensioniskeemiga liitunud isikutele tehtavad väljamaksed soo alusel.
- 38 Kindlustusvaldkonda käsitlev võrdse kohtlemise seadus kujutab seega endast liidu õigusliku aluse nõuetekohast rakendamist asjaomases valdkonnas ning § 8 lõike 2 kohaldamist ei ole vajalikkusega seotud täpsustamata lisakriteeriumiga piiratud.
- 39 Lægernes Pension vaidleb vastu ka väitele, et kindlustusmatemaatiliste tegurite kasutamine on läinud kaugemale sellest, mis on juba antud pensionitagatiste järgimiseks vajalik. Üleminek sooneutraalsele alusele oleks olnud rahaliselt vastutustundetu ja sellist üleminekut ei oleks olnud võimalik ilma kõigi pensionifondi liikmete nõusolekuta teha. Sellest tulenevalt väidab ta, et kui Østre Landsret leiab, et kindlustusvaldkonda käsitleva võrdse kohtlemise seaduse § 8 lõike 2 kohaldamine on vajalikkusega seotud täpsustamata lisakriteeriumiga piiratud, siis on Lægernes Pension taganud, et soopõhiseid kindlustusmatemaatilisi tegureid on kasutatud üksnes vajalikul määral.
- 40 Lægernes Pension vaidleb seega vastu väitele, et kindlustusvaldkonda käsitleva võrdse kohtlemise seaduse § 8 lõike 2 võib ELi õiguse alusel tühistada. Seisukoht, et selle seaduse § 8 lõike 2 on liidu õigusega vastuolus, oleks *contra legem*. § 8 lõike 2 sõnastus on selge ning seda sätet ei saa Lægernes Pensioni ja hagejate vahelises õigussuhtes tähelepanuta jätta. Seega ei ole tegemist hagejate õigusvastase diskrimineerimisega.
- 41 Lægernes Pensioni pensioniskeemi eeskirjad ei ole järelikult vastuolus kindlustusvaldkonda käsitleva võrdse kohtlemise seaduse § 8 lõikega 2 ega liidu õiguse aluseks olevate õigusaktidega ning ei ole seega kehtetud.

Eelotsuse küsimuse põhjendus

Esimene küsimus, mis on seotud Euroopa Parlamendi ja nõukogu 5. juuli 2006. aasta direktiivi 2006/54/EÜ (meeste ja naiste võrdsete võimaluste ja võrdse kohtlemise põhimõtte rakendamise kohta tööhõive ja elukutse küsimustes) artikli 9 lõike 1 punkti h esimese osa kehtivusega

- 42 Artikli 9 lõike 1 punkti h esimese osa kohaselt ei ole hüvitiste erinev tase vastuolus võrdse kohtlemise põhimõttega „määratud sissemakse suurusega pensioniskeemi puhul, kui on vaja arvestada kindlustusmatemaatilisi tegureid, mis on meeste ja naiste jaoks erinevad“.
- 43 Selle küsimusega soovib Østre Landsret kindlaks teha, kas nõukogu direktiivi 2006/54/EÜ artikli 9 lõike 1 punkti h esimeses osas sätestatud erand määratud sissemaksega skeemide kohta on kehtetu, kuna see on vastuolus ELi õiguse võrdse kohtlemise üldpõhimõttega.
- 44 Seega näib, et Euroopa Liidu Kohtul ei ole olnud võimalust võtta seisukohta sooneutraalsuse põhimõtte erandi kehtivuse ja ulatuse kohta kutsealastes sotsiaalkindlustusskeemides. Sellega seoses märgib Østre Landsret, et kohtuasi TestAchats (C-236/09) puudutas erapensioniskeemi.
- 45 Küsimus on põhikohtuasjas asjakohane, kuna artikli 9 lõike 1 punkti h esimeses osas ette nähtud erand on rakendatud Taani kindlustusvaldkonda käsitleva võrdse kohtlemise seadusega (vt eespool), mis on aluseks soopõhiste kindlustusmatemaatiliste tegurite jätkuvalle kasutamisele põhikohtuasjas käsitleavas pensioniskeemis.
- 46 Kui vastus küsimusele on jaatav, tuleb küsida, mis kuupäevast alates see kehtetus jõustub.
- 47 Sellega seoses märgib ta, et põhikohtuasjas kõne all olev pensioniskeem võimaldab kasutada soopõhiseid kindlustusmatemaatilisi tegureid (soopõhine alus) üksnes nende liikmete pensionide arvutamisel, kes liitusid kõnealuse skeemiga enne 1. juulit 1999 (vt eespool).

Teine küsimus 5. juuli 2006. aasta direktiivi 2006/54/EÜ artikli 9 lõike 1 punkti h esimese osa tõlgendamise kohta

- 48 Artikli 9 lõike 1 punkti h esimese osa kohaselt ei ole hüvitiste erinev tase vastuolus võrdse kohtlemise põhimõttega „määratud sissemakse suurusega pensioniskeemi puhul, kui on vaja arvestada kindlustusmatemaatilisi tegureid, mis on meeste ja naiste jaoks erinevad“.
- 49 Østre Landsret leiab, et seoses sellise skeemiga, nagu on kirjeldatud põhikohtuasjas, on kahtlusi seoses sättes ette nähtud vajalikkuse kriteeriumi sisuga, sealhulgas sellega, kas soopõhiste kindlustusmatemaatiliste tegurite

kasutamine võib käesoleval juhul olla õigustatud, et pakkuda juba antud siduvaid pensionitagatisi.

- 50 Küsimus on põhikohtuasjas asjakohane, kuna põhikohtuasja hagejad väidavad, et pensionifond rikkus nende õigust võrdsele kohtlemisele, jättes tagamata, et soopõhiseid kindlustusmatemaatilisi tegureid kasutatakse üksnes vajalikus ulatuses, et pakkuda kindlustusvaldkonda käsitleva võrdse kohtlemise seaduse jõustumise ajal juba antud pensionitagatisi.

Kolmas küsimus, mis käsitleb mõistet „tasu“ ELi toimimise lepingu artikli 157 tähenduses

- 51 ELi toimimise lepingu artikli 157 lõike 1 sõnastuse kohaselt tagab iga liikmesriik mees- ja naistöötajatele võrdse või võrdväärse töö eest võrdse tasu maksmise põhimõtte rakendamise. Selle sätte lõikes 2 on sätestatud, et: „[k]äesolevas artiklis mõistetakse tasu all harilikku põhi- või miinimumpalka või mõnd muud tasumoodust kas rahas või loonusena, mida töötaja tööandjalt oma töö eest otseselt või kaudselt saab.“
- 52 Østre Landsret leiab, et on kaheldav, kas määratud sissemaksega kutsealase sotsiaalkindlustussüsteemi raames arvutatud väljamaksed, nagu on kõne all põhikohtuasjas, on tasu ELi toimimise lepingu artikli 157 tähenduses.
- 53 Euroopa Liidu Kohus, kes on teinud otsuse sarnase küsimuse kohta seoses määratud sissemaksega kutsealase pensioniskeemiga (vt 22. detsembri 1993. aasta kohtuotsus Neeth (C-152/91)), ei ole varem teinud otsust küsimuses, kas määratud sissemaksega kutsealasesse pensioniskeemi tehtud sissemaksed on tasu ELi toimimise lepingu artikli 157 tähenduses.
- 54 Vastus sellele küsimusele on põhikohtuasjas asjakohane üksnes juhul, kui vastus esimesele küsimusele, mis puudutab direktiivi 2006/54/EÜ artikli 9 lõike 1 punkti h esimese osa kehtivust, on jaatav.
- 55 Eespool toodut arvesse võttes leiab Østre Landsret, et kooskõlas Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 267 teise lõiguga tuleb Euroopa Kohtule esitada [eespool osutatud] eelotsuse küsimused.

OTSUS

Østre Landsret (Taani idapiirkonna apellatsioonikohus) palub Euroopa Liidu Kohtul vastata [eespool esitatud] eelotsuse küsimustele:

[eelotsuse küsimuste kordus].

[...]